

Debreceni Egyetem, Debrecen
University of Debrecen, Debrecen

ESÉLYEGYENLŐSÉG A SPORTBAN – SPORTLÉTESÍTMÉNYEK
AKADÁLYMENTESÍTETTSÉGE AZ ÉSZAK-ALFÖLDI RÉGIÓBAN

EQUAL OPPORTUNITIES IN SPORTS – ACCESSIBILITY OF
SPORTS INFRASTRUCTURES IN THE NORTH GREAT PLAIN
REGION

Összefoglaló

Kutatásunk során az Észak-alföldi régió sportlétesítményei közül 31 uszodát és 24 sportcsarnokot kérdeztünk meg az akadálymentesítettség mértékéről. Eredményeink azt mutatják, hogy már az épületekbe történő bejutás sem biztosított az esetek 33%-ában, a létesítmények mozgássérültek általi használatához szükséges teljes körű akadálymentesítettség pedig csak 53%-ban valósul meg. Az uszodák elérhetősége kedvezőbb képet mutat, mint a sportcsarnokoké. Megállapítható, hogy bár a törvény kimondja, hogy a fogyatékkal élő embernek joga van az akadálymentes környezethez, de ettől még az akadályok léteznek. Tekintettel arra, hogy a sport minden ember esetében fontos eleme az egészséges életmódnak, fontos lenne forrásokatallokálni a sportlétesítmények teljes körű akadálymentesítésének megvalósításához.

Kulcsszavak: sportlétesítmény, akadálymentesítés, esélyegyenlőség

Abstract

In this study the degree of accessibility of 31 swimming pools and 24 sports halls in the North Great Plain Region were investigated. Our results show that in 33% of the cases even the possibility to enter the buildings is not insured, and only in 53% of the sports infrastructures is full accessibility available for the disabled. The situation is better in case of the swimming pools than for the sports halls. It is established that, although the law states that people living with disabilities have the right to an accessible environment, barriers do exist. Given the fact that sport is an important element of a healthy lifestyle for all individuals, it would be important to allocate funds to turn the sports infrastructures fully accessible.

Keywords: sports facility, accessibility, equal opportunities

Bevezetés

A rendszeres fizikai aktivitás az egészséges életmód egyik alapvető eleme (Laczko és Rétsági, 2015, Borbély és mtsai., 2008, Csörgő és mtsai., 2013, Müller és mtsai. 2013, Juhász és mtsai., 2015, Boda és mtsai., 2015), amely javítja a testi-lelki egészséget, a pszichoszociális jóllétet, és csökkenti a stressz káros hatásait (Bíró, 2006; Gémes, 2008, Bodolai és mtsai., 2016). A sporttevékenység biztosítja az aktív kikapcsolódás és az tartalmas időtöltés lehetőségét is. A sportolás a fogyatékos ember számára különösen fontos az életminőség szempontjából (Radványi, 2006). A társas kapcsolatok kiterjesztésének, a közösségi beilleszkedés, az önbizalom erősítésének lehetőségét kínálja. A különböző fogyatékoságokhoz alkalmazkodó mozgásfejlesztés fontos szerepet játszik a fogyatékos emberek fogyatékoságból eredő hátrányainak kompenzálhatóságában (Magyar és mtsai., 2011).

Az utóbbi évtizedekben nemcsak Magyarországon, de a világ más országaiban is növekedett a rokkantak és a különböző fogyatékosággal élők száma és aránya (Tausz és Lakatos, 2004). Az Európai Unió népességének mintegy egyhatoda, azaz 80 millió ember él valamilyen fogyatékkal, a 65 év felettiek több mint 30%-a valamilyen módon, több mint 20%-a súlyosan korlátozott. A fogyatékos népességben belül a mozgássérülteké a legnépesebb csoport (Európai Bizottság, 2010a). A mozgáskorlátozott emberek életében a mozgásszervi rendszer veleszületett vagy szerzett károsodása az aktivitást maradandóan akadályozza, így többek között izolációt eredményezhet (Könczei és Maróthy, 2009; Osváth, 2009). A fizikai inaktivitás következtében a fogyatékosággal élők körében nagyobb valószínűséggel fordul elő rossz egészségi állapot (Gombás, 2011).

„A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezményt (2006) az Európai Unió is ratifikálta 2010-ben és megfogalmazta az új 2010-2020-as Európai Fogyatékoságügyi Stratégiát” (Európai Bizottság, 2010b). Az Európai Unió Régiók Bizottsága 2007-ben kiadott „Esélyegyenlőség és sport” ajánlása már megfogalmazza, hogy lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy a fogyatékkal élők (idősek, férfiak és nők egyaránt) teljes joggal vehessenek részt a sportnak minden formájában. Az Európai Parlament Foglalkoztatási és Szociális Bizottsága (Európai Bizottság, 2011) indítványában felhívta a tagállamokat a fogyatékkal élő emberek sportjának támogatására. Magyarországon az 1988. évi XXVI. törvény rendelkezik a fogyatékos személyek jogairól és az esélyegyenlőség biztosításáról. Kimondja, többek között, hogy a fogyatékos személy számára a sportolási célú szabadidős intézménynek használatát hoz-

záférhetővé kell tenni a sportolási lehetőségek érdekében. Az Európai Unió Régiók Bizottsága „Sport, fogyatékoság, szabadidő” című dokumentumában (2013) politikai ajánlásként fogalmazta meg a sportlétesítmények fizikai elérhetőségének javítását, a szükségletekhez igazított közlekedési hálózatot, amely lehetővé teszi a fogyatékosággal élő személyek számára, hogy eljussanak a sportlétesítményekhez. Javasolta az Uniós Sportlétesítmények platformját annak érdekében, hogy tájékozódni lehessen a sportinfrastruktúrákról. Aláhúzta, hogy a fogyatékoság nem akadályozhatja az iskolai sportprogramokban való részvételt, valamint hogy a sportprogramoknak mindenki számára elérhetőeknek kell lennie. Fontosnak tartotta a fogyatékosággal élő személyek sportjának előmozdítását célzó helyi és regionális törekvéseket is.

Magyarország Alaptörvénye (2011) kimondja, hogy mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez, ideértve a sportolást is. A 2004. évi I. törvény a sportról megfogalmazza, hogy az állam feladata a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és a fogyatékosok sportjának támogatása. Az Időügyi Nemzeti Stratégia (2009) kimondja, hogy a magyarországi időspolitika egyik legfontosabb megoldandó kérdése az időskorúak diszkriminációjának megszüntetése és esélyegyenlőségének megteremtése, ideértve a szeniorsport támogatását és az erőnlét fejlesztését lehetővé tevő intézmények és eszközök akadálymentes elérését. Az 1997 évi LXX. törvény leszögezi, hogy egy építmény kialakítása során biztosítani kell a biztonságos és akadálymentes használatot.

A 2011. évi népszámlálás során 490 578 személy, a teljes népesség 4,9%-a azonosította magát fogyatékkal élőként. A leggyakoribb fogyatékoság a mozgássérültség, ezzel jellemezhető a fogyatékosággal élők 47,3%-a. A kor szerinti megoszlásra jellemző az idősebb korosztály magasabb aránya, míg a fogyatékosággal élők több mint fele (52%) hatvan éves vagy idősebb, addig a korosztály teljes népességen belüli aránya 24% (KSH, 2015). A TÁMOP 6.1.2/11/2-2012-0002 projekthez kapcsolódó kutatás eredményei szerint (Right Communication Kft., 2014) a megkérdezett fogyatékosággal élők a sportolás leggyakoribb helyszínei között az otthon (62,6%), a szabadban (63%), a sportpályán, illetve uszodában (22%) választ jelölték meg. Korábbi, az idősportolási szokásait vizsgáló kutatásaink alapján az is megállapítható volt, hogy az idősök körében az úszás még 80 évesen is gyakori (Balatoni és mtsai., 2016).

A fentiek eredményeként szeretnénk volna megvizsgálni, hogy a környezetünkben (Észak-alföldi régió) lévő sportlétesítmények hozzáférhetőek-e mozgáskorlátozott személyek számára.

Anyag és módszer

Vizsgálataink során egyrészt összegyűjtöttük az Európai Unió és Magyarország sporttal és a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos fejlesztési dokumentumait, áttekintettük a kapcsolódó hazai jogszabályokat. Megvizsgáltuk a rendelkezésre álló, KSH által közzétett statisztikai adatokat, majd kutatásunkat az Észak-alföldi régió sportlétesítményeire fókuszáltuk. Arra voltunk kíváncsiak, hogy mozgáskorlátozott emberek számára milyen mértékben akadálymentesítettek a régió uszodái, illetve sportcsarnokai.

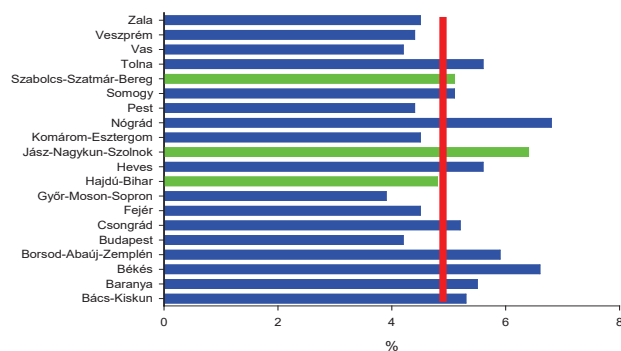
Felmérésünket 2016 tavaszán, telefonos interjún alapuló kérdőíves formában végeztük. 55 sportlétesítményt, 31 uszodát és 24 sportcsarnokot sikerült bevonnunk a kutatásunkba. Az adatok feldolgozása EvaSys (VSL Inc., Hungary; <http://www.vsl.hu>) programmal történt.

A statisztikailag szignifikáns különbségek megállapítására a Khí-négyzet próbát használtuk. Szignifikánsnak azokat a különbségeket tekintettük, ahol $p < 0,05$.

Eredmények

A környezeti akadálymentesség mindannak a hozzáférhetőségét jelenti, ami körülvesz bennünket a világban. Jelenti a közlekedés, a tanulás, a munka, az ügyintézés, a sport, a szabadidő eltöltése során a teljes önállóságot és az azokhoz kapcsolódó információ hozzáférhetőségét (Kálmán és Könczei, 2002).

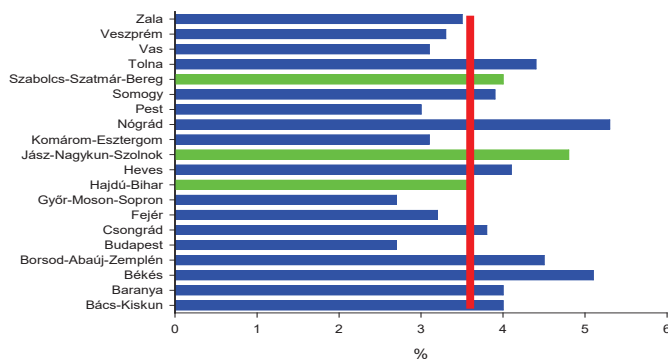
A KSH 2011. évi népszámlálási adatai között találhatóak fogyatékosághoz kapcsolódó kérdésekre adott válaszok is. A területi jellemzők azt mutatják (KSH, 2011), hogy az országos átlaghoz (4,9%) képest 11 megyében magasabb a fogyatékosággal élők aránya (1 ábra).

1. ábra. A fogyatékossgal élők aránya Magyarország megyéiben a teljes népesség százalékában, 2011

(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

Amennyiben arra a kérdésre adott válaszokat vizsgáljuk, hogy a fogyatékossgal élők közül hányan érzik akadályoztatva magukat, az ország északnyugati megyéi elkülönülnek a többitől (2. ábra). A legrosszabb helyzetűek között mindkét előbbi kérdéskörben megtaláljuk az Észak-alföldi régió 2 megyéjét, Hajdú-Bihar megye az országos átlagértéket mutatja.

2. ábra. Fogyatékossgal élők aránya a teljes népesség százalékában, 2011

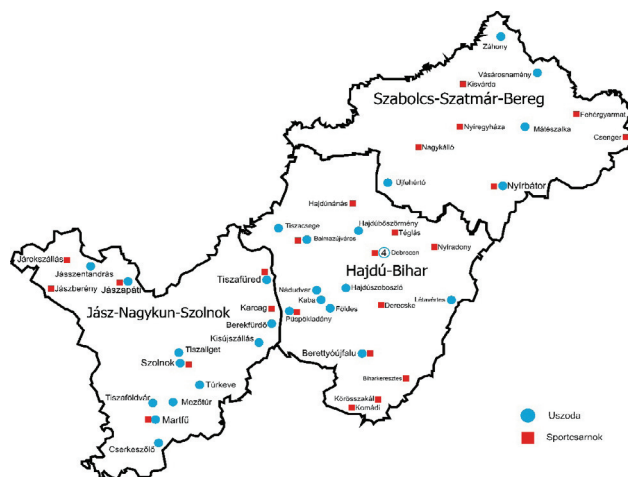
(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

Kutatásunkat ezt követően az Észak-alföldi régióra fókuszáltuk (3. ábra). Korábbi vizsgálataink során már elemeztük a régió esélyegyenlőségi adatait, jellemzőit (Balatoni, 2011).

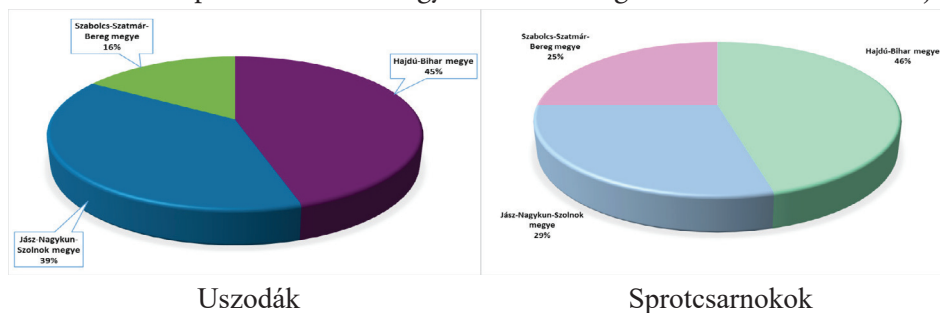
3. ábra. Magyarország régiói, kiemelve (zöld) az általunk vizsgált
Észak-alföldi régió

Kutatásunk során az Észak-alföldi régió 3 megyéjében (Jász-Nagykun-Szolnok megye, Hajdú-Bihar megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) 31 uszodát és 24 sportcsarnokot kérdeztünk meg (4. ábra).

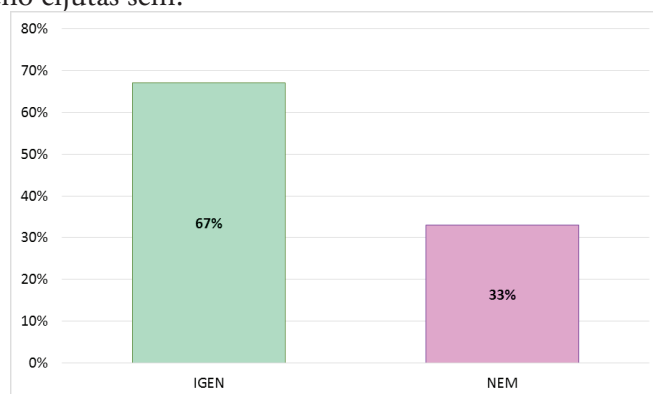
4. ábra. A vizsgálatba bevont uszodák és sportcsarnokok földrajzi elhelyezkedése az
Észak-alföldi régióban.

Az uszodák és sportcsarnokok megyék szerinti megoszlását az 5. ábra mutatja.

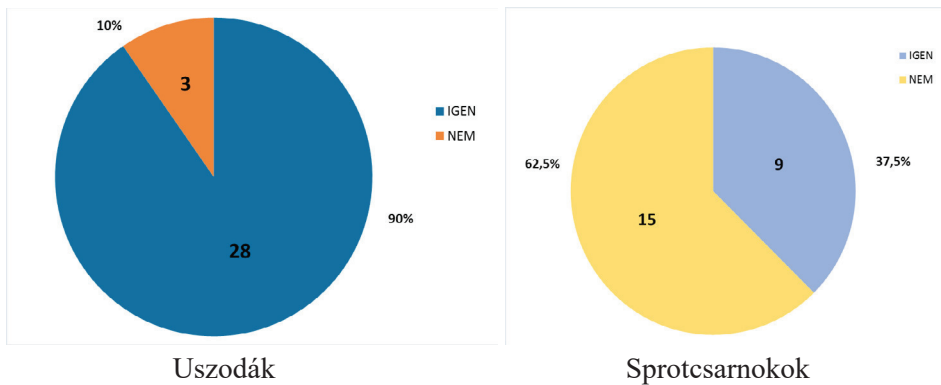
5. ábra. A vizsgálatba bevont uszodák (31 db) és sportcsarnokok (24 db) megyék szerinti megoszlása.

Vizsgálatunk során elsőként arról kérdeztük meg az intézményeket, hogy megoldott-e az akadálymentes bejutás az épületbe. A válaszokat összesítve azt az eredményt kaptuk (6. ábra), hogy az 55 létesítmény 67%-ában biztosított mozgáskorlátozottak számára is a belépés, ugyanakkor 18 – elsősorban korábban épült – objektum esetében (33%) számukra nem lehetséges már a bejárat ajtóig történő eljutás sem.

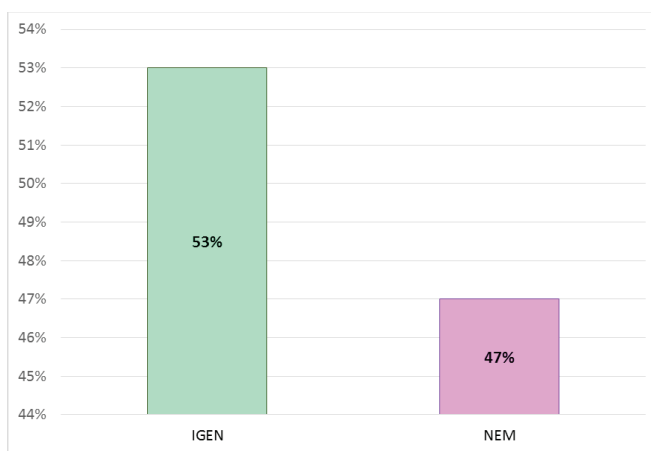
6. ábra. A vizsgált sportlétesítményekbe történő akadálymentes bejutás lehetőségének aránya

Amennyiben külön vizsgáljuk a kétfajta létesítménycsoportot, az láthatjuk (7. ábra), hogy míg az uszodák 90%-a akadálymentesített a bejutás szempontjából, addig a sportcsarnokok esetében ez az arány csak 37,5% ($p < 0,01$).

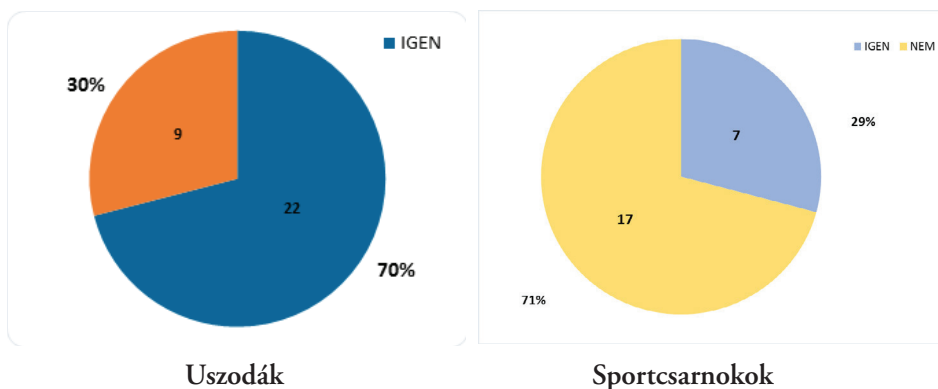
7. ábra. Az uszodákba, illetve a sportcsarnokokba történő akadálymentes bejutás lehetőségének aránya

A következőkben arra voltunk kíváncsiak, tudják-e használni mozgáskorlátozottak a létesítményt, vagyis van-e mozgáskorlátozott bejárat az öltözőbe, illetve a sportolói térbe, teljes körű-e az akadálymentesítés. A szolgáltatáshoz való hozzáférés lehetősége tovább csökkent (8. ábra).

8. ábra. A vizsgált sportlétesítmények teljes körű akadálymentesítettségének aránya

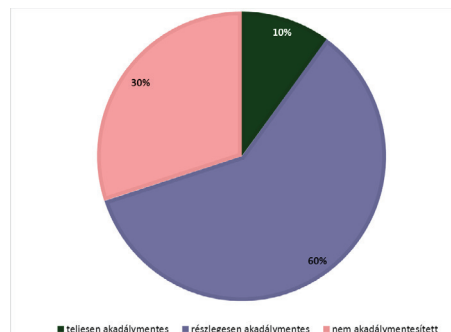
Külön-külön is elemezve a kétfajta létesítménycsoportot, jól látható a szignifikáns különbség ($p < 0,01$), míg az uszodák 71%-a teljes körűen akadálymentesített, addig a sportcsarnokoknak csak 29%-a hozzáférhető mozgáskorlátozottak számára (9. ábra).

9. ábra. Az uszodák, illetve a sportcsarnokok teljes körű akadálymentesítésének aránya

Felmérésünk során arra is kerestük a választ, hogy van-e a fogyatékkal élők számára az érintett sportlétesítményekben bármilyen sportfoglalkozás. Szembesülnünk kellett azzal a ténnyel, hogy egyetlenegy uszoda vagy sportcsarnok sem számolt be ilyenről.

Tekintettel arra, hogy a Debreceni Egyetem a régió központja, közel 30.000 hallgatója van, mintavételezésünket az intézmény sportlétesítményeire is kiterjesztettük. A különböző campusokon összesen 10 sportcsarnok, illetve tornaterem áll a hallgatók rendelkezésére. Ezek akadálymentesítettsége változó (10. ábra), azonban ha szem előtt tartjuk, hogy a hallgatók között összesen 37 fő (0,125%) vallja magát mozgáskorlátozottnak, akkor megállapíthatjuk, hogy a régiós adatoknál jobb helyzetet találunk a felsőoktatási intézményben.

10. ábra. A Debreceni Egyetem sportlétesítményei akadálymentesítettségének aránya

Konklúzió

A sportra való felkészítés minden életkorban (Boda és mtsai., 2016) és minden mozgásszervi elváltozásnál kiemelt feladata a rehabilitációnak és a gyógypedagógiai nevelésnek. A fogyatékos emberek társadalmi integrációjának eredménye része az aktív, egészséges életet élő fogyatékos ember (Benczúr, 2011). A jogszabályok biztosítják ugyan a jogegyenlőséget, de ebből nem következik, hogy élni is tud az adott illető a jogával. Bár a törvény kimondja, hogy a fogyatékossgal élő embernek joga van az akadálymentes környezethez, de ettől még az akadályok léteznek. Vizsgálatunk az Észak-alföldi régió uszodáit és sportcsarnokait vette górcső alá azzal a szándékkal, hogy felmérjük, milyen mértékű azok akadálymentesítettsége. Megállapítható, hogy a létesítmények 33%-ába mozgáskorlátozott személy számára már a bejutás is akadályozott. A vizsgált intézmények 47%-át mozgáskorlátozott személyek használni nem tudják az akadálymentesítés hiánya miatt. Az uszodák nagyobb hányada akadálymentesített (70%), szemben a sportcsarnokokkal (29%). Feltételezhetően ennek hátterében egyrészt a bonyolultabb épületszerkezet és az építés korábbi időpontja állhat, amely miatt az utólagos akadálymentesítés csak magas költségekkel vagy még ilyen áron sem lenne megoldható.

Ki kell mondanunk, hogy egyetlen uszodában vagy sportcsarnokban sem számoltak be fogyatékkal élőknek szervezett foglalkozásról. Hozzá tartozik azonban ehhez, hogy nem vontuk be a vizsgálatba sem a szállodák wellness központjaiban található úszómedencéket, illetve strand- és gyógyfürdőket, sem a kisebb tornatermekkel rendelkező iskolákat vagy egészségügyi intézmé-

nyeket, továbbá a fitnesztermeket sem, ahol ilyen kiscsoportos foglalkozások szervezhetők.

A fogyatékossgal élő ember számára a sport sokszor az életbe visszavezető utat, máskor a kapaszkodót jelenti, amely céllal töltheti meg az értelmetlennek tűnő napokat, így eredményezve fizikai, erkölcsi hasznát az egyén és a társadalom számára (Kálmán és Könczei, 2002). Mindezek miatt fontos lenne forrásokat allokálni a meglévő sportlétesítmények teljes körű akadálymentesítésének megvalósításához, az újak építésénél pedig nemcsak a használatot, hanem az odajutást lehetővé tevő akadálymentesítéssel is tervezni szükséges.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BALATONI, I. (2011): Equal opportunities and regional inequalities. *Acta Medica et Sociologica*, 2: 111–127
- BALATONI, I., KITH, N., CSERNOCH, L. (2016): Időskori sportolási szokások vizsgálata Északkelet-Magyarországon. *Magyar Sporttudományi Szemle*, közlés alatt
- BENCZÚR, M. (2011): Fogyatékos személyek fizikai aktivitásának, sportolásának sportszakmai és egészségi háttere. Sportágválasztás szempontjai mozgáskorlátozott személyeknél. *Rehabilitáció*, 21(4): 189–195.
- BÍRÓ MELINDA (2006): Tanítási-tanulási stratégiák a mozgásos cselekvéstanítás speciális területén, az úszásoktatásban. *ÚJ PEDAGÓGIAI SZEMLE* 56:(9) pp. 62–71.
- BODA ESZTER, HONFI LÁSZLÓ, BÍRÓ MELINDA, RÉVÉSZ LÁSZLÓ, MÜLLER ANETTA (2015): A szabadidő eltöltésének és a rekreációs tevékenységek vizsgálata egri lakosok körében In: *Acta Academiae Agriensis Nova Series Tom- Sectio Sport* 42. kötet 49–62. p.
- ESZTER JUDIT BODA, ANETTA MÜLLER, MELINDA BÍRÓ, GYULA SZÉLES-KOVÁCS, ZSUZSA NAGY, KINGA RÁTHONYI ÓDOR, ADRIENN LENGYELNÉ HARGIATAI, BEÁTA DOBAY, PÉTER HIDVÉGI (2016): A study on attitude to health among kindergarden children. In: *Physical Activity, Health and Prevention: International Scientific Conference: Conference Textbook of Invited Lectures*. 106 p. (szerk. Elena Bendíková, P. Mičko) Konferencia helye, ideje: Banská Bystrica, Szlovákia, 2016. 06. 17 Banská Bystrica: Matej Bel University, 2016. pp. 15–24. (ISBN: 978-80-972266-5-7)
- BODOLAI MÓNICA, LÍVJÁK EMILIA, BODA ESZTER, BÍRÓ MELINDA (2016) A jóga hatása a szervezetre, szerepe a stresszkezelésben. *Acta Academiae Paedagogicae Agriensis Nova Series: Sectio Sport* 43: pp. 51–67. (2016)
- BORBÉLY ATTILA – MÜLLER ANETTA (2008): A testi-lelki harmónia összefüggései és módszertana. *Valóság-Térkép-6. PEM tanulmányok* (Kiadja: a Professzorok az Európai Magyarországért Egyesület, Bp. szerkeszti: dr. Koncz István) 211. p.
- CSÖRGŐ TAMÁS- BÍRÓ MELINDA-KOPKÁNÉ PLACHY JUDIT-MÜLLER ANETTA

- (2013): Masszázsterápia hatásának vizsgálata 60 év feletti nők körében. In: Acta Academiae Agriensis. XL. 5–17. p.
- EURÓPAI BIZOTTSÁG (2010a): Fogyatékkal élők egyenlő jogokat élveznek. doi:10.2767/27804
- EURÓPAI BIZOTTSÁG (2010b): Európai fogyatékoságügyi stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt. Brüsszel. <http://eur-lex.europa.eu/%20LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:HU:PDF> (Letöltve: 2016. 08. 03)
- EURÓPAI UNIÓ RÉGIÓK BIZOTTSÁGA (2007): A Régiók Bizottsága véleménye – Esélyegyenlőség és sport. Brüsszel. http://publications.europa.eu/resource/cellar/30958c47-a124-46a0-95b4-95314d3fa2ed.0011.02/DOC_1 (Letöltve: 2016. 08. 03)
- EURÓPAI UNIÓ RÉGIÓK BIZOTTSÁGA (2013): Vélemény – Sport, fogyatékoság, szabadidő. <http://moszlap.hu/uploads/files/corsportfogyatekossagszabadido.docx> Brüsszel. (Letöltve: 2016. 08. 03)
- GÉMES, K. (2008): A sport, mint esély. In: Kopp, M. (szerk.) Magyar lelkiállapot, 2008: esélyerősítés és életminőség a mai magyar társadalomban, 529–537.
- GOMBÁS, J. (2011): Fogyatékosok sportja helyett adaptált sport – avagy a paradigmaváltás jótékony hatása. Magyar Sporttudományi Szemle, 12(48): 27–31.
- JUHÁSZ IMRE – KOPKÁNÉ PLACHY JUDIT – KISZELA KINGA – BÍRÓ MELINDA – MÜLLER ANETTA – RÉVÉSZ LÁSZLÓ (2015): Időskorúak rekreációs fizikai aktivitásának hatása a kardiorespiratorikus rendszerre. In: Magyar Sporttudományi Szemle. 2015./3. 16. évfolyam. 63. sz. 4–8. p.
- KÁLMÁN, Z., KÖNCZEI, G. (2002): A Taigetosztól az esélyegyenlőségig. Osiris Kiadó, Budapest.
- KÓSA, Á. (2011): Jelentés a fogyatékosággal élő személyek mobilitásáról és befogadásáról, valamint a 2010-2020 közötti időszakra vonatkozó fogyatékoságügyi stratégiáról. Európai Parlament <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2011-0263+0+->

[DOC+XML+V0//HU](#) (Letöltve: 2016. 08. 03)

KÖNCZEI, G., MARÓTHY, J. (2009): Fogytékosságtudományi Fogalomtár. Fogytékosságtudományi Tanulmányok I., Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest.

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL. (2015) 2011. évi népszámlálás 17. A fogytékossággal élők helyzete és szociális ellátásuk. Budapest.

LACZKÓ, T., RÉTSÁGI, E. (2015): A sport társadalmi aspektusai. Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Pécs.

MAGYAR, A., TÓTHNÉ, A. A., MÁTÉNÉ, H. T. (2011): Hatékony együttműködés kialakítása ép és fogytékos emberek között a sport, szabadidő és kultúra területén. Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged. http://www.jgyph.u-szeged.hu/tamopb/download/tananyag/Hatekony_egyuttmukodes_sport_szabadido_es_kultura_teruleten.pdf (Letöltve: 2016. 08. 03)

MÜLLER ANETTA – BÍRÓ MELINDA – HIDVÉGI PÉTER – VÁCZI PÉTER – PLACHY JUDIT – JUHÁSZ IMRE – HAJDÚ PÁL – SERES JÁNOS (2013): Fitnessz trendek a rekreációban. In: Acta Academiae Agriensis. XL. 25–35. p. 2013

OSVÁTH, P. (2009): Sportegészségügyi Ismeretek. Önkormányzati Minisztérium Sport Szakállamtitkárságának megbízása alapján <http://docplayer.hu/954984-Sportegeszsegugyi-ismeretek.html> (Letöltve: 2016. 08. 03)

RADVÁNYI, K. (2006): Minőség és mutatók a fogytékossággal élő emberek ellátásában. Kapocs, 5(26): 10–15.

RIGHT COMMUNICATION KFT. (2014): Sporttal kapcsolatos kommunikáció a fogytékossággal élők felé. Összegző tanulmány a TÁMOP 6.1.2/11/2-2012-0002 kódszámú „A fizikai aktivitás és a sport magyarországi dimenzióinak feltárása” c. projekt keretében végzett kutatás eredményeiről. <http://sportmenedzsment.hu/wp-content/uploads/2014/06/Sporttal-kapcsolatos-kommunik%C3%A1ci%C3%B3-a-fogyat%C3%A9koss%C3%A1g-gal-%C3%A9l%C5%91k-fel%C3%A9.pdf> (Letöltve: 2016. 08. 03)

TAUSZ, K., LAKATOS, M. (2004): A fogytékos emberek helyzete. Statisztikai Szemle, 82(4): 371–391.

1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításától és védelméről.

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról.

2004. évi I. törvény a sportról

ENSZ EGYEZMÉNY (2006): A Fogyatékossgal élő Személyek Jogairól szóló Egyezmény www.un.org/disabilities/documents/natl/hungary.doc (Letöltve: 2016. 08. 03.)

81/2009. (X. 2.) OGY határozat az Időügyi Nemzeti Stratégiáról

Magyarország Alaptörvénye (2011)